

NOWE REGULACJE DOTYCZĄCE DOKUMENTÓW PUBLICZNYCH W OBRĘBIE UNII EUROPEJSKIEJ

W 7 numerze Biuletynu Informacyjnego „Technika i USC” (Newsletter z dnia 18.07.2016r.) zamieszczona została krótka informacja dotycząca wystąpienia przedstawiciela Komisji Europejskiej, dyrektora gen. ds. Sprawiedliwości i Konsumentów Stefana Matyka, jakie miało miejsce podczas XVI Kongresu Urzędniczek i Urzędników Stanu Cywilnego Europy (EVS), który odbył się w dniach 26-27 maja 2016 roku w miejscowości Leuven w Belgii. Stefan Matyk zaprezentował nowe regulacje dotyczące dokumentów publicznych w obrębie Unii Europejskiej. W obecnym numerze Biuletynu chciałabym rozwinąć nieco ten temat i przybliżyć koleżankom i kolegom prezentowane na Kongresie nowe Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady.

Parlament Europejski rezolucją ustawodawczą z dnia 9 czerwca 2016 r. zatwierdził stanowisko Rady (UE) Nr 7/2016 przyjęte w pierwszym czytaniu w sprawie przyjęcia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącego promowania swobodnego przepływu obywateli, poprzez uproszczenie wymogów dotyczących przedkładania określonych dokumentów urzędowych w Unii Europejskiej i zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 1024/2012 przyjęte przez Radę w dniu 10 marca 2016r. (2016/C 168/01) (Dz.U.UE C z dnia 11 maja 2016 r.)

Na dzień dzisiejszy jest to akt prawny w nomenklaturze Systemu Informacji Prawnej LEX nazywany „nienormatywnym”. Rozporządzenie wejdzie w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej. Natomiast w praktyce będzie stosowane po około dwóch latach od

wejścia w życie. Jest to czas dla państw członkowskich Unii Europejskiej na przygotowanie krajowych systemów informatycznych, formularzy zgodnie z niniejszym rozporządzeniem. Rozporządzenie wiąże w całości i będzie bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Parlament Europejski i Rada Unii Europejskiej przygotowując niniejsze rozporządzenie miały na celu przyjęcie konkretnych środków pozwalających na uproszczenie istniejących wymogów administracyjnych dotyczących przedkładania w jednym państwie członkowskim określonych dokumentów urzędowych wydanych przez organy innego państwa członkowskiego. Rozporządzenie obejmuje dokumenty wydawane zgodnie z prawem krajowym, których głównym celem jest stwierdzenie jednego z następujących faktów: urodzenie, pozostawanie osoby przy życiu, zgon, imię i nazwisko, małżeństwo (w tym zdolność do zawarcia małżeństwa oraz stan cywilny), rozwód, separacja prawna lub unieważnienie małżeństwa, zarejestrowany związek partnerski (w tym zdolność do zawarcia zarejestrowanego związku partnerskiego i status związany z zarejestrowanym związkiem partnerskim), rozwiązanie związku partnerskiego, separacja prawna lub unieważnienie zarejestrowanego związku partnerskiego, pochodzenie dziecka, przysposobienie, miejsce zamieszkania lub miejsce pobytu, obywatelstwo, a także poświadczenia, że osoba nie została wpisana do rejestru karnego. Ponadto rozporządzenie powinno obejmować dokumenty urzędowe, których przedstawienia można wymagać od obywateli Unii mających miejsce zamieszkania w państwie członkowskim, którego nie są obywatelami, jeżeli zgodnie z odpowiednim prawodawstwem Unii wyrażają wolę głosowania lub kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego lub w wyborach lokalnych w państwie członkowskim, w którym mają miejsce zamieszkania. Ważną informacją jest to, że rozporządzenie nie zobowiązuje państw członkowskich do wydawania dokumentów urzędowych, które nie są przewidziane w prawie krajowym tych państw. Niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie również do poświadczonych za zgodność z oryginałem kopii dokumentów urzędowych wydanych przez właściwy organ państwa członkowskiego, w którym wydano oryginalny dokument urzędowy. Niniejsze rozporządzenie nie dotyczy jednak kopii z kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem.

Rozporządzenie powinno także dotyczyć elektronicznych wersji dokumentów urzędowych i wielojęzycznych standardowych formularzy odpowiednich do wymiany elektronicznej. Jednak każde państwo członkowskie powinno postanowić zgodnie ze swoim prawem krajowym, czy i na jakich warunkach można przedkładać dokumenty urzędowe i wielojęzyczne standardowe formularze w formie elektronicznej. Przepisy rozporządzenia nie będą miały zastosowania do paszportów ani do dokumentów tożsamości, gdyż dokumenty te nie podlegają

legalizacji lub podobnej czynności w przypadku przedłożenia w innym państwie członkowskim.

Dokumenty urzędowe w sprawie zmiany imienia lub nazwiska powinny być także uznawane za dokumenty, których głównym celem jest ustalenie imienia i nazwiska danej osoby. Uproszczenie formalności ma polegać na zwolnieniu dokumentów urzędowych objętych przepisami niniejszego rozporządzenia oraz ich kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem z wszelkich form legalizacji lub podobnej czynności oraz z uwierzytelnionego tłumaczenia. Funkcje tłumaczenia krajowych dokumentów urzędowych i jednocześnie ich legalizację mają spełniać ustanowione rozporządzeniem (w każdym z języków urzędowych instytucji Unii) nowe, wielojęzyczne, standardowe formularze wydawane do dokumentów urzędowych dotyczących urodzenia, pozostawania osoby przy życiu, zgonu, małżeństwa (w tym zdolności do zawarcia małżeństwa oraz stanu cywilnego), miejsca zamieszkania lub miejsca pobytu oraz braku wpisu do rejestru karnego. Wielojęzyczne standardowe formularze powinny służyć wyłącznie do ułatwienia tłumaczenia dokumentów urzędowych, do których są załączone. W związku z tym formularzy takich nie należy wprowadzać w obieg między państwami członkowskimi jako dokumenty niezależne. Formularze nie powinny mieć tego samego celu ani pełnić tych samych funkcji co odpisy skrócone lub odpisy zupełne aktów stanu cywilnego, wielojęzyczne odpisy skrócone aktów stanu cywilnego. Jednocześnie niniejsze rozporządzenie nie powinno mieć zastosowania do dokumentów stanu cywilnego wydawanych na podstawie konwencji Międzynarodowej Komisji Stanu Cywilnego np. do Konwencji nr 16.

Stosowanie w praktyce nowego rozporządzenia, dla nas urzędników stanu cywilnego, oznaczać będzie, że od osoby, która przedłoży dokument urzędowy z innego kraju członkowskiego UE wraz z wielojęzycznym standardowym formularzem, nie będzie można żądać przedstawienia tłumaczenia tego dokumentu ani jego legalizacji. Tylko w drodze wyjątku organ, któremu przedkładany jest dokument urzędowy wraz z wielojęzycznym standardowym formularzem może zażądać, gdy jest to konieczne do nadania biegu sprawie w oparciu o ten dokument, by osoba przedkładająca ten dokument urzędowy przedstawiła też tłumaczenie lub transliterację treści wielojęzycznego standardowego formularza na język urzędowy państwa członkowskiego. W każdym kraju członkowskim wielojęzyczne standardowe formularze powinny być wydawane, na ich wniosek, osobom uprawnionym do otrzymania dokumentów urzędowych, do których wielojęzyczne standardowe formularze mają zostać załączone. Przy sporządzaniu wielojęzycznego standardowego formularza, który ma zostać załączony do konkretnego dokumentu urzędowego, organ wydający ten formularz powinien mieć możliwość wyboru ze wzoru wielojęzycznego standardowego formularza tylko tytułów rubryk właściwych dla danego państwa i dla danego dokumentu urzędowego, w celu zapewnienia, aby formularz zawierał

jedynie informacje zamieszczone w krajowym dokumencie urzędowym, do którego ma być załączony. Opłata za wydanie wielojęzycznego standardowego formularza nie powinna przekraczać niższej z dwóch wartości: kosztu wydania wielojęzycznego standardowego formularza lub kosztu wydania dokumentu urzędowego, do którego załącza się ten formularz. Dokumenty urzędowe objęte niniejszym rozporządzeniem oraz ich kopie poświadczone za zgodność z oryginałem są zwolnione z wszelkich form legalizacji i podobnej czynności. Rozporządzenie wyłącza możliwość wymagania przez organy państw członkowskich apostille, gdy dana osoba przedkłada dokument urzędowy, przy czym rozporządzenie nie powinno uniemożliwiać państwom członkowskim wydawania apostille, jeżeli osoba zdecyduje się o to zwrócić. Niniejsze rozporządzenie należy traktować jako instrument odrębny i niezależny od Konwencji o apostille. W przypadku gdy osoba zwraca się o wydanie apostille do dokumentu urzędowego objętego niniejszym rozporządzeniem, organy krajowe powinny w odpowiedni sposób poinformować ją, że w ramach systemu ustanowionego w niniejszym rozporządzeniu apostille nie jest już konieczna, jeżeli osoba ta zamierza przedłożyć dokument w innym państwie członkowskim. W każdym razie państwa członkowskie powinny udostępnić tę informację za pomocą wszelkich odpowiednich metod.

W przypadku gdy organy państwa członkowskiego, w którym przedkładany jest dokument urzędowy (lub jego kopia poświadczona za zgodność z oryginałem), będą miały uzasadnione wątpliwości co do autentyczności tych dokumentów, rozporządzenie przewiduje mechanizm współpracy administracyjnej między organami wyznaczonymi przez państwa członkowskie poprzez system elektronicznej wymiany informacji na rynku wewnętrznym (zwany dalej „IMI”), ustanowiony rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1024/2012¹. Urzędnicy będą mieli możliwość sprawdzenia w repozytorium w IMI wzorów dokumentów, i jeżeli nadal będą mieli wątpliwości – możliwość skierowania za pośrednictwem IMI wniosków o udzielenie informacji do organów państwa członkowskiego, w którym te dokumenty wydano; może to nastąpić albo poprzez wysłanie wniosku bezpośrednio do organu, który wydał dany dokument urzędowy lub kopię poświadczoną za zgodność z oryginałem, albo poprzez skontaktowanie się z organem centralnym tego państwa członkowskiego. Organy, do których skierowano wniosek, powinny udzielić odpowiedzi na takie wnioski w jak najkrótszym terminie. Uzasadnione wątpliwości co do autentyczności dokumentu mogą odnosić się w szczególności do:

- a) autentyczności podpisu;
- b) charakteru, w jakim działała osoba podpisująca dokument;
- c) tożsamości pieczęci lub stempla;

d) sfalszowania dokumentu lub ingerencji w jego treść.

We wniosku o udzielenie informacji należy podać powody ich złożenia oraz dołączyć kopię dokumentu. Jeżeli autentyczność dokumentu nie została potwierdzona, organ występujący o udzielenie informacji nie jest zobowiązany do nadania biegu sprawie w oparciu o ten dokument.

Podsumowanie

Inspiracją dla niniejszego rozporządzenia była Zielona Księga Komisji Europejskiej z dnia 14.12.2010r. *Ograniczenie formalności administracyjnych w stosunku do obywateli –swobodny przepływ dokumentów urzędowych i uznawanie skutków powodowanych przez akty stanu cywilnego*². Europejskie Stowarzyszenie Urzędników i Urzędników Stanu Cywilnego (EVS) brało czynny udział w konsultacjach na temat postulatów, propozycji zawartych w Zielonej Księdze. Rozporządzenie odnosi się wyłącznie do pierwszej części Zielonej Księgi dotyczącej „swobodnego przepływu dokumentów urzędowych”. Należy podkreślić, że przepisy nie poruszają kwestii uznawania skutków powodowanych przez dokumenty urzędowe między państwami członkowskimi ani nie wprowadzają pełnej harmonizacji wszystkich dokumentów urzędowych obowiązujących w państwach członkowskich. Wielojęzyczny standardowy formularz dla obywateli UE będzie miał bardzo duży walor praktyczny; dokument będzie tańszy niż dotychczasowe tłumaczenie dokonywane przez tłumacza przysięgłego, zwolniony z legalizacji i opłat z tym związanych, wydany w jednym urzędzie (w jednym miejscu) wraz z krajowym dokumentem. Wyrażam przekonanie, że rozporządzenie będzie przyjęte w krajach UE z zadowoleniem, ponieważ jego przepisy urzeczywistniają pełne korzystanie przez obywateli z kluczowych praw wynikających z obywatelstwa unijnego: w szczególności z prawa do swobodnego przemieszczania się, a w perspektywie bardziej ogólnej - z prawa do bycia traktowanym w kraju zamieszkania na równi z jego obywatelami. Prawa te ukazują i promują lepsze zrozumienie wartości związanych z integracją europejską.

Aneta Papis

Z-ca Kierownika USC w Łodzi,

Wiceprezes SUSC RP

1 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1024/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie współpracy administracyjnej za pośrednictwem systemu wymiany informacji na rynku wewnętrznym i uchylające decyzję Komisji 2008/49/WE („rozporządzenie w sprawie IMI”) (Dz.U. L 316 z 14.11.2012, s. 1).

2 <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/ALL/?uri=CELEX:52010DC0747>